

Quicksan Inclusief Beleid

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Samenvatting en conclusie.....	4
1. Algemeen	5
1.1. Bewustwording.....	5
1.2. Toegankelijkheid	8
1.3. Beleidsvorming.....	11
1.4. Participatie	12
1.5. Veiligheid	14
2. Wmo.....	16
2.1. Voorzieningen	16
2.2. Vervoer	18
2.3. Activiteiten en diensten.....	19
3. Jeugd	22
3.1. Ondersteuning.....	22
3.2. Beleid.....	23
3.3. Passend onderwijs.....	24
4. Arbeid.....	26
4.1. Arbeidsmarkt	26
4.2. Ondersteuning van mensen met een arbeidsbeperking.....	27
5. Bijlage	29
5.1. Verklarende woordenlijst	29

Inleiding

Nederland heeft besloten tot ratificatie van het VN-verdrag voor rechten voor mensen met een beperking. De landelijke en lokale overheid moeten ervoor zorgen dat het landelijke en gemeentelijke beleid voldoet aan dit VN-verdrag. Hiervoor dienen de volgende zaken te gebeuren:

1. De landelijke overheid moet wetten en regels veranderen zodat wordt voldaan aan het VN-verdrag en mensen met een beperking gelijke rechten geeft.
2. Gemeenten, organisaties voor zorg en welzijn, bedrijven en scholen moeten hun regels veranderen om te zorgen dat iedereen mee kan doen en welkom is.
3. We moeten luisteren naar mensen met een beperking zodat zij zelf kunnen vertellen waarom het VN-verdrag zo belangrijk is.

Het Kennisplein Gehandicaptensectoren heeft op basis van het VN-verdrag een quickscan ontwikkeld. In deze quickscan zijn de artikelen uit het VN-verdrag vertaald naar concrete vragen over het gemeentelijk beleid. De quickscan geeft inzicht in het gemeentelijke beleid en uitvoering op aspecten van inclusiviteit. De uitwerking van deze quickscan voor gemeente Lansingerland ligt nu voor u. Het format en de vragen zijn overgenomen van het Kennisplein Gehandicaptensectoren. De scan is niet alleen uitgevoerd voor mensen met een beperking. We hebben ervoor gekozen om de scan uit te breiden naar het beleid ten aanzien van LHBTIQA+-personen, mensen die een andere taal dan Nederlands spreken of mensen die analfabeet zijn, en mensen van verschillende etnische en religieuze achtergronden. De selectie van deze groepen komt voort uit de achtergrond van de moties 'Quickscan Inclusief Beleid' en 'Lansingerland ook Regenbooggemeente' en onderwerpen uit de actualiteit. Daarmee kregen we een completer beeld van de inclusiviteit van ons beleid en onze uitvoering. We beseffen dat de reikwijdte van het onderzoek nooit volledig is, omdat er meer onderwerpen te maken hebben met inclusiviteit.

Werkwijze

Deze quickscan schetst een beeld van de mate van inclusie van het beleid in Lansingerland. Het zijn geen resultaten van een wetenschappelijk onderzoek, maar de uitkomsten van een uitgebreide rondvraag langs de relevante afdelingen. De vragen uit de quickscan waren het uitgangspunt. We hebben gesproken met medewerkers van communicatie, personeelszaken, verkeer, cultuur, onderwijs, sport, ruimtelijke ordening, economie, Wmo, jeugd en participatie en de bevindingen opgeschreven. Aan de bevindingen zijn geen adviezen verbonden..

Leeswijzer

Eerst leest u een samenvatting van de trots- en aandachtspunten uit de quickscan. Dit geeft een beeld van de inzet van Lansingerland op onderwerpen die te maken hebben met het zijn van een inclusieve gemeente. Als u meer diepgang wilt op een onderwerp dan kunt u de uitgebreide antwoorden per vraag vinden in de hoofdstukken die volgen. De onderwerpen uit het verdrag zijn verdeeld in vier hoofdstukken: hoofdstuk 1 bestaat uit algemene vragen, hoofdstuk 2 gaat over onderwerpen die samenhangen met de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), hoofdstuk 3 gaat over jeugdonderwerpen gelieerd aan de Jeugdwet en de Wet Passend Onderwijs, en hoofdstuk 4 gaat over arbeid en de Participatiewet. Per hoofdstuk staan de vragen uit de quickscan met de antwoorden.

Samenvatting

De quickscan schetst een beeld van de mate van inclusie van het beleid en de uitvoering daarvan in Lansingerland. Het format van de quickscan is afkomstig van Kennisplein Gehandicaptensector. De scan is niet alleen uitgevoerd in relatie tot mensen met een beperking. We hebben het onderzoek verbreed naar beleid ten aanzien van LHBTIQA+-personen, mensen die een andere taal dan Nederlands spreken of mensen die analfabeet zijn, en mensen van verschillende etnische en religieuze achtergronden. We geven een samenvatting van de bevindingen.

Er is aandacht voor mensen met een beperking

De quickscan laat zien dat Lansingerland aandacht heeft voor mensen met een beperking in zowel beleid als uitvoering. Zo is er specifieke aandacht voor mensen met een beperking bij de inrichting van de openbare ruimte en zijn er mogelijkheden voor maatwerk bij vervoer. We dragen eraan bij dat Lansingerland voor iedereen toegankelijk is.

Lansingerland biedt informele ondersteuning en maatwerk aan wie dat nodig heeft

We voorzien in informele ondersteuning en bieden maatwerk waar nodig. Iedereen met een hulp- of ondersteuningsvraag krijgt de hulp die nodig is. Dit geldt voor alle inwoners, ongeacht hun persoonlijke kenmerken.

Voor sommige doelgroepen is minder aandacht en minder kennis

Er zijn ook doelgroepen waar minder expliciet aandacht voor is. Hoewel Lansingerland zich heeft uitgeroepen tot regenbooggemeente, is er in beleid en uitvoering minder expliciete aandacht voor de participatie van LHBTIQA+-personen en voor mensen met verschillende culturele, etnische en religieuze achtergronden. We beschikken over weinig kennis over de grootte en behoeften van deze doelgroepen.

Er is belangenvertegenwoordiging in het algemeen, maar minder directe participatie van bepaalde groepen

Voor de participatie van mensen met een beperking, LHBTIQA+-personen, mensen die een andere taal dan Nederlands spreken of mensen die analfabeet zijn, en mensen van verschillende etnische en religieuze achtergronden vertrouwen we op belangenvertegenwoordigers en adviesraden. Met de adviesraden is goed contact.

Voorzieningen zijn toegankelijk, maar er zijn minder specifieke voorzieningen voor bepaalde doelgroepen

Voor mensen met een beperking, LHBTIQA+-personen, mensen die een andere taal dan Nederlands spreken of mensen die analfabeet zijn, en mensen van verschillende etnische en religieuze achtergronden beschikt Lansingerland over voorzieningen. Zo kan bijvoorbeeld iedereen aanspraak maken op cliëntondersteuning om de hulpvraag te verhelderen en kunnen we tolken inschakelen. We zien dat er voorzieningen zijn waar iedereen gebruik van kan maken. Er is geen specifiek beleid of specifieke voorzieningen per doelgroep, zoals bijvoorbeeld voorzieningen voor trans mensen of mensen met een niet-Nederlandse culturele achtergrond.

1. Algemeen

Uit het VN-verdrag volgt een aantal voorwaarden waaraan moet worden voldaan om mensen met een beperking gelijke rechten te garanderen. In Lansingerland kijken we in deze quickscan naar gelijke rechten voor mensen met een beperking, LHBTIQA+-personen, mensen die een andere taal dan Nederlands spreken of mensen die analfabeet zijn, en mensen van verschillende etnische en religieuze achtergronden.

1.1. Bewustwording

De gemeente is er voor verantwoordelijk dat de lokale samenleving doordrongen raakt van de positie, behoeften en mogelijkheden van mensen met een beperking, LHBTIQA+-personen, anderstaligen of mensen die analfabeet zijn en mensen van verschillende etnische en religieuze achtergronden.

1. Heeft de gemeente een visie op de deelname mensen met een beperking, LHBTIQA+-personen, mensen die een andere taal dan Nederlands spreken of mensen die analfabeet zijn, en mensen van verschillende etnische en religieuze achtergronden? Draagt zij deze uit, binnen de eigen organisatie en daarbuiten?

Lansingerland stelt de samenleving centraal, een samenleving waarin iedereen ertoe doet. In het Coalitieakkoord 2022-2026 staat dat als volgt verwoord: *wij staan voor een Lansingerland waarin iedereen mee telt en iedereen mee kan doen. Een inclusief Lansingerland.*

Wij hebben de inclusieve samenleving ook een plek gegeven in de Samenlevingsvisie. De vier leidende thema's in deze visie zijn: Bestaanszekerheid, Kansengelijkheid, Gezondheid en Leefbaarheid & veiligheid. In onze visie is op meerdere plekken vastgelegd wat wij doen om deelname aan de maatschappij voor alle inwoners te bevorderen. Het thema inclusiviteit is ondergebracht onder het thema Kansengelijkheid en als volgt vastgelegd: *we werken aan een inclusieve samenleving: iedereen krijgt voldoende kansen om mee te kunnen doen in de Samenleving, want iedereen doet ertoe.*

Daarnaast heeft Lansingerland aandacht voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Zo wil de gemeente werken aan het vergroten van de arbeidskansen voor deze inwoners. Dit doet de gemeente door te investeren in een lokaal netwerk van sociaal bewust ondernemers en door zelf als werkgever kwetsbare werkzoekenden een baan te bieden. Dit is ook opgenomen in het collegewerkprogramma.

2. Laat de gemeente in haar uitingen de diversiteit (onder andere mensen met een beperking, ouderen, mensen met een migratieachtergrond) van de samenleving zien? Ook bij onderwerpen die niet specifiek over deze doelgroep(en) gaan?

Wij ontwikkelen op dit moment een richtlijn voor het gebruik van inclusieve beelden en uitingen. In afwachting daarvan werken we al zoveel mogelijk met inclusieve beelden en uitingen.

3. **Faciliteert de gemeenteorganisaties en netwerken (van mensen met een beperking, LHBTIQA+-personen, mensen die een andere taal dan Nederlands spreken of mensen die analfabeet zijn, en mensen van verschillende etnische en religieuze achtergronden) om bewustwording in de lokale gemeenschap te bevorderen?**

We subsidiëren organisaties en netwerken op basis van ons beleid. We hebben dat vertaald naar de [Subsidieregeling Sociaal Domein en Cultuur](#). We subsidiëren de volgende organisaties en netwerken:

- Humanitas en Welzijn Lansingerland: zij zorgen voor de veerkracht van ouderen;
- Coalitie van Samen aan Zet: zij proberen de eenzaamheid onder jongeren, ouderen en volwassenen tegen te gaan;
- Dementieketen: bewustwording vergroten bij mantelzorger(s) over de beperkingen door dementie en hoe hier mee om te gaan;
- Daarnaast stimuleert (in het kader van Dementievriendelijke gemeente) en faciliteert de gemeente trainingen om bijvoorbeeld personeel van een supermarkt klanten met dementie te herkennen en hoe vervolgens te handelen;
- Stichting MEE organiseert het autisme café, MEE op Weg en individuele begeleiding naar sport voor mensen met een beperking;
- Stichting VTV heeft een lotgenoten groep voor jongeren met een beperking opgezet;
- Stichting MEE en Welzijn Lansingerland tekenden samen met 13 andere lokale partijen (waaronder sportverenigingen) in 2021 het Sportakkoord Lansingerland. Een van de doelen van het sportakkoord is: Inclusief sporten en bewegen, waarbij onze ambitie is dat bewegen en sport voor iedereen toegankelijk is.;
- Inzet van twee sportcoaches waarvan één gericht is op jeugd en één op kwetsbare doelgroepen. Deze sportcoaches hebben contact met maatschappelijke organisaties (zoals bijvoorbeeld Welzijn Lansingerland) en kijken waar/hoe ze projecten kunnen opzetten om beweging bij deze doelgroepen mogelijk te maken en te stimuleren;
- Er zijn afspraken gemaakt met het taalhuis om taalachterstanden en laaggeletterdheid bij anderstalige aan te pakken;
- Informatieavonden georganiseerd door GGZ Delfland, Welzijn Lansingerland en Humanits. Tijdens deze informatieavonden worden aanwezigen geïnformeerd over hoe om te gaan met inwoners met o.a. psychische klachten.
- Deskundigheidstraining aan vrijwilligers/mantelzorgers door GGZ Delfland over hoe om te gaan met psychische klachten.
- www.samenlansingerland.nl. Is het loket voor vraag en aanbod vrijwillige hulp in Lansingerland. Is een samenwerking tussen Welzijn Lansingerland, Humanitas, Diaconaal platform, bibliotheek en jongerenwerk gro-up.

4. **Is er binnen het gemeentelijk beleid bij alle sectoren en op alle niveaus aandacht voor de consequenties voor mensen met een beperking, LHBTIQA+-personen, mensen die een andere taal dan Nederlands spreken of mensen die analfabeet zijn, en mensen van verschillende etnische en religieuze achtergronden (Beleidsvorming, Uitvoering, Handhaving).**

Binnen veel gemeentelijke sectoren is hier aandacht voor in het beleid, zoals ook zichtbaar wordt in de antwoorden die in de rest van deze Quicksan zijn ingevuld.

- 5. Heeft de gemeente bij de voorwaarden voor subsidies en vergunningen waar de burgers een aanbod aan diensten en activiteiten wordt gedaan, opgenomen dat deze toegankelijk moeten zijn voor mensen met een beperking? Wordt hierop ook getoetst?**

In de voorwaarden bij het verlenen van een subsidie of bij het aangaan van overeenkomst wordt inclusiviteit benadrukt. In beide gevallen moet rekening gehouden worden met de toegankelijkheid van de activiteit voor kwetsbare inwoners. Hierop wordt getoetst. Zo staan in de subsidie voor sport en cultuur Levendig Lansingerland onder andere het G-team en de rolstoelwandeling specifiek genoemd als voorbeeld voor een project waar subsidie voor kan worden aangevraagd.

Een ander voorbeeld betreft Wmo, jeugd en Re-integratie. Daar is in de voorwaarde opgenomen dat de deskundige moet beschikken over culturele-sensitiviteit en ervaring heeft in de omgang met kandidaten die de Nederlandse taal niet (goed) beheersen. Tenslotte houdt de opdrachtnemer bij het opstellen en uitvoeren van het plan van aanpak nadrukkelijk rekening met de mogelijkheden, beperkingen, leefomstandigheden en (culturele) achtergrond van de kandidaat.

Het verlenen van een bouwvergunning gebeurt op basis van wet- en regelgeving. In de wet- en regelgeving is rekening gehouden met de toegankelijkheid voor mensen met een beperking.

- 6. Worden gemeentelijke medewerkers geschoold over de problemen waar mensen met een beperking, LHBTIQA+-personen, mensen die een andere taal dan Nederlands spreken of mensen die analfabeet zijn, en mensen van verschillende etnische en religieuze achtergronden in het dagelijks leven mee te maken kunnen hebben?**

Gemeentelijke medewerkers van verschillende afdelingen hebben training/scholing gehad in de bejegening van mensen die in het dagelijks leven te maken hebben met een beperking, van welke aard dan ook. Als voorbeelden zijn genoemd de buitendienst en het klant contact centrum (KCC). De consulenten in de toegang voor jeugdhulp, Participatiewet en maatschappelijke ondersteuning krijgen regelmatig trainingen met betrekking tot ziektebeelden, stoornissen en beperkingen, de impact daarvan op het dagelijks functioneren van hulpvragers en gesprekstrainingen om zo goed mogelijk de hulpvraag te achterhalen en daar passende ondersteuning bij te vinden.

- 7. Stimuleert de gemeente acties op scholen om meer begrip en bewustwording te creëren onder leerlingen?**

De rol van de gemeente is belangrijk als het gaat om het toegankelijk maken van het schoolgebouw. Als gemeente hebben wij geen invloed op het lesprogramma.

- 8. Houdt de gemeente in de communicatie en bij de ondersteuning van mensen (met een beperking) rekening met laaggeletterden en mensen met een migratieachtergrond?**

De gemeente communiceert met haar inwoners via de gemeentelijke website, via social media, via de digitale gemeentenieuwsbrief en via ingekochte ruimte in lokale kranten. Daarnaast heeft de gemeente flyers en folders over specifieke onderwerpen. Ook worden er door de gehele organisatie brieven verstuurd naar inwoners en organisaties. In onze communicatie maken we zoveel mogelijk

gebruik van het landelijke taalniveau B1. Dit taalniveau is vergelijkbaar met het taalniveau van kinderen van 12 jaar.

Omdat de hele organisatie communiceert met inwoners krijgt iedere medewerker een training Helder communiceren. Hier wordt aandacht besteed aan een heldere opbouw van teksten en het zo duidelijk en begrijpelijk mogelijk overbrengen van een boodschap. Hiervoor is blijvende aandacht voor nodig.

Landelijk is er ook steeds meer aandacht voor begrijpelijke overheidscommunicatie. In het kader van de Direct Duidelijk week in oktober 2022 is er een oproep gedaan aan inwoners om aan te geven als de gemeente te moeilijke of te onduidelijke taal gebruikt. Met deze respons zorgen we voor verbetering van onze communicatie. De gemeente wil blijvend aandacht besteden aan Direct Duidelijke communicatie. Voor mensen die de Nederlandse taal niet (voldoende) machtig zijn maken we bij communicatie-uitingen steeds vaker gebruik van beelden en illustraties om de boodschap begrijpelijk te maken. Een voorbeeld hiervan is de infographic voor het 'Stappenplan Inburgeren in Lansingerland'.

Als mensen niet vaardig zijn met computers en bijvoorbeeld moeite hebben met het online invullen van vragenlijsten, dan is er altijd de mogelijkheid om deze vragenlijsten op papier aan te vragen. Daarnaast subsidiëren we activiteiten om niet-digitaalvaardige inwoners te helpen om hun vaardigheid te vergroten.

Tenslotte moet iedereen, met of zonder beperking, zelfstandig onze website, www.lansingerland.nl, kunnen gebruiken en zonder digitale drempels zaken met ons online kunnen regelen. We werken er hard aan om de genoemde website zo snel mogelijk volledig te laten voldoen aan de toegankelijkheidseisen (WCAG 2.1, niveau AA) en de wet Tijdelijk besluit digitale toegankelijkheid overheid. Door te voldoen aan deze standaard is onze website straks nog gebruiksvriendelijker en toegankelijker voor alle gebruikers.

1.2. Toegankelijkheid

De gemeente is verantwoordelijk voor de toegankelijkheid van gebouwen en de gebouwde omgeving voor mensen met een beperking. Daarnaast worden bedrijven bij AMvB verplicht tot eenvoudige aanpassingen ter verbetering van de toegankelijkheid van gebouwen, naar geleidelijkheid en naar evenredigheid.

1. Toetst de gemeente-aanvragen voor vergunningen voor bouw en verbouw van openbare gebouwen op toegankelijkheid?

De gemeente toetst bouwaanvragen voor openbare gebouwen aan het Bouwbesluit. Het Bouwbesluit bevat voorschriften voor veiligheid, gezondheid, bruikbaarheid, energiezuinigheid en milieu. Hierin is onder meer de toegankelijkheid geregeld. Alle bouwwerken moeten aan die voorschriften voldoen.

2. Toetst de gemeente de eigen (ver)bouwplannen op toegankelijkheid?

De gemeente toetst zijn gebouwen ook op toegankelijkheid. Dat gebeurt zowel bij nieuwbouw als bij bestaande bouw.

- 3. Is in het gemeentelijke budget rekening gehouden met de kosten voor het toegankelijk maken van openbare ruimten en gebouwen; op voorhand bij nieuwbouw en expliciet bij renovatie en verbouw?**

Bij zowel nieuwbouw, renovatie en/of een verbouwing is het toegankelijk maken van het gebouw meegenomen in het budget, hetzij in een regulier budget of anders via projectfinanciering.

- 4. Controleert de gemeente na oplevering van nieuwbouw, renovatie en verbouw de toegankelijkheid, bruikbaarheid en uitgangelijkheid? Met andere woorden: kan ik er komen, kan ik naar binnen en veilig weer naar buiten?**

Zodra er een vergunning is verleend, kan de initiatiefnemer starten met de werkzaamheden. Zodra er gestart is met de werkzaamheden en dit gemeld is bij de gemeente kan de inspecteur bouwtoezicht toezicht houden op de werkzaamheden. Naast het toezicht houden checkt de inspecteur de veiligheid, of er hinder is voor de omgeving en zorgt voor een goede afronding van de bouwwerkzaamheden. Bij de afronding van de bouwwerkzaamheden wordt er getoetst of er voldaan is aan het bouwbesluit. Kortom, de gemeente houdt zoveel mogelijk toezicht op de toegankelijkheid, bruikbaarheid en uitgangelijkheid.

- 5. Is de gemeente op de hoogte van de toegankelijkheid van voorzieningen binnen haar gemeente en heeft zij een actieprogramma om deze toegankelijk te maken voor mensen met een beperking?**

Om bereikbaarheid/toegankelijkheid van (sociale) voorzieningen in de omgeving in beeld te brengen voeren we centrumschouwen uit.

Onlangs lieten wij alle stemlokalen toetsen op toegankelijkheid door Ongehinderd. Met de uitkomsten van de toets, verbeteren wij de toegankelijkheid van de stemlokalen daar waar nodig. Zo zorgen we dat drempels bij deuren geen hindernis meer zijn, elk lokaal ten minste een MiVa-parkeerplek dicht bij het lokaal heeft en het straatwerk strak ligt. Heeft een stemlokaal op de zittingsdag behoefte aan extra middelen, dan zorgt Team Verkiezingen in samenwerking met de Buitendienst dat deze middelen bij het lokaal bezorgd worden.

Ook ontwikkelt en verspreidt de gemeente een woonwaaier met informatie, tips en adviezen over hoe onze inwoners zich kunnen voorbereiden op het ouder worden om zo lang en plezierig mogelijk zelfstandig te kunnen blijven wonen.

- 6. Stimuleert de gemeente toegankelijkheidsaanpassingen door bedrijven en dienstverleners?**

De gemeente voert geen actief stimuleringsbeleid middels subsidie richting bedrijven en dienstverleners om toegankelijkheidsaanpassingen te realiseren, bijvoorbeeld richting horeca en winkeliers.

7. Worden gemeentelijke medewerkers getraind in de bejegening van mensen met een beperking?

Zie vraag 6 bij hoofdstuk 1.1.

8. Stimuleert de gemeente een respectvolle bejegening van mensen met een beperking bij andere organisaties (denk aan musea, horeca, et cetera)?

De gemeente gaat verder dan alleen aandacht vragen voor respectvolle bejegening van mensen met een beperking, LHBTIQA+-personen, mensen die een andere taal dan Nederlands spreken of mensen die analfabeet zijn, en mensen van verschillende etnische en religieuze achtergronden. De gemeente speelt actief in dit onderwerp als één van de belangrijke doelstellingen voor brede culturele participatie. Gedacht moet worden aan:

- Wijkmanagers die naar winkeliers gaan om positieve bejegening onder de aandacht te brengen/bewustwording te creëren;
- Het stimuleren van culturele participatie door bij opdrachtverlening aan derden aandacht voor dit thema te vragen;
- Door bij de uitvraag voor Expeditie Lansingerland (sport- en cultuuractiviteiten voor de jeugd in vakanties) extra aandacht te vragen voor kinderen met een beperking;
- Sport- en cultuurcoaches van Lansingerland Beweegt hebben als opdracht gekregen om 'extra accent op het stimuleren van sport- en cultuurbeoefening onder (kwetsbare) inwoners' te leggen;
- Het stimuleren van een inclusieve aanpak door hierover jaarlijkse afspraken te maken met de bibliotheek;
- Het inspelen en stimuleren op deze doelgroep via de subsidieregeling voor sport en cultuur 'Levendig Lansingerland'. Hierbij worden bijvoorbeeld het G-team en de rolstoelwandeling specifiek genoemd als voorbeelden van projecten die subsidie aan kunnen vragen;
- Daarnaast wordt in de voorwaarden voor subsidie inclusiviteit benadrukt: 'In de aanvraag staat omschreven hoe rekening wordt gehouden met de toegankelijkheid van de activiteit voor kwetsbare inwoners';
- In het kader van Dementievriendelijke gemeente faciliteert de gemeente trainingen aan ondernemers zodat het personeel om kan gaan met inwoners met Dementie. Zo is in het verleden het personeel van de Jumbo hierop getraind;
- Onlangs is een project gestart om winkeliers en horecaondernemers te wijzen op de mogelijkheid om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt aan te nemen.

9. Houdt de gemeente in haar informatievoorziening rekening met mensen met een beperking, LHBTIQA+-personen, mensen die een andere taal dan Nederlands spreken of mensen die analfabeet zijn, en mensen van verschillende etnische en religieuze achtergronden.

Zie antwoord op vraag 8 bij hoofdstuk 1.1.

10. Zorgt de gemeente ervoor dat informatie over de toegankelijkheid van voorzieningen voor iedereen beschikbaar is?

Zie antwoord op vraag 5 bij hoofdstuk 1.2.

1.3. Beleidsvorming

De gemeente betreft mensen met een beperking, LHBTIQA+-personen, mensen die een andere taal dan Nederlands spreken of mensen die analfabeet zijn, en mensen van verschillende etnische en religieuze achtergronden in alle fasen van beleidsvorming en monitoring.

1. Heeft de gemeente zicht op de aard en omvang van categorieën mensen met een beperking, LHBTIQA+-personen, mensen die een andere taal dan Nederlands spreken of mensen die analfabeet zijn, en mensen van verschillende etnische en religieuze achtergronden?

De gemeente heeft inzicht in het aantal inwoners die zich bij de gemeente melden of die zich via onze toegangspartners bij ons melden met een hulpvraag. Daarnaast heeft de gemeente zicht op het gebruik van voorliggende- en maatwerkvoorzieningen (hulpmiddelen en diensten) die onder de Jeugdhulp, Wmo en participatie vallen. Inzicht in het gebruik van voorliggende voorzieningen wordt door de gemeente verkregen via accountgesprekken en rapportages.

De gemeente heeft geen zicht op inwoners met een beperking, LHBTIQA+-personen, mensen die een andere taal dan Nederlands spreken of mensen die analfabeet zijn, en mensen van verschillende etnische en religieuze achtergronden die geen gebruik maken van een voorziening op grond van de Jeugdwet, Wmo en participatie.

2. Verricht de gemeente onderzoek naar de leefsituatie van haar inwoners? En specifiek naar de situatie van mensen met een beperking, LHBTIQA+-personen, mensen die een andere taal dan Nederlands spreken of mensen die analfabeet zijn, en mensen van verschillende etnische en religieuze achtergronden?

De GGD verricht voor de gemeente een onderzoek naar de leefsituatie van onder andere de inwoners van de gemeente Lansingerland en vertaalt landelijke trends naar de lokale situatie. Naast het onderzoek van de GGD voert de gemeente jaarlijks een klanttevredenheidsonderzoek uit onder inwoners die gebruik maken van een dienst/voorziening in het kader van de Jeugdwet, Wmo en Participatie. Indien nodig wordt er specifiek nader onderzoek gedaan.

3. Formuleert de gemeente haar beleid samen met lokale vertegenwoordigers van mensen met een beperking, LHBTIQA+-personen, mensen die een andere taal dan Nederlands spreken of mensen die analfabeet zijn, en mensen van verschillende etnische en religieuze achtergronden?

De gemeente onderhoud periodiek contact met de Adviesraad Sociaal Domein (ASD) en de adviesraad leerlingenvervoer. Dit is ook vastgelegd in hoofdstuk 3 van de Verordening Sociaal Domein 2023. Daarnaast voorziet de ASD gevraagd en ongevraagd de gemeente van advies bij beleidsontwikkelingen. Vertegenwoordigers van de verschillende adviesraden vormen een afspiegeling van alle inwoners van de gemeente.

De ASD Lansingerland treedt regelmatig in contact met vertegenwoordigers van verschillende belangengroepen, cliëntenraden en/of vertegenwoordigers van mensen met een beperking om hun perspectief mee te nemen in de adviezen de ASD uitbrengt.

4. **Brengt de gemeente bij beleidsontwikkeling de consequenties in beeld voor mensen met een beperking, LHBTIQA+-personen, mensen die een andere taal dan Nederlands spreken of mensen die analfabeet zijn, en mensen van verschillende etnische en religieuze achtergronden? Doen ze dat samen met lokale vertegenwoordigers van deze doelgroep?**

Zie antwoord op vraag 3 bij hoofdstuk 1.3.

5. **Evalueert de gemeente haar beleid samen met lokale vertegenwoordigers van mensen met een beperking, LHBTIQA+-personen, mensen die een andere taal dan Nederlands spreken of mensen die analfabeet zijn, en mensen van verschillende etnische en religieuze achtergronden?**

Zie antwoord op vraag 3 bij hoofdstuk 1.3.

6. **Werkt de gemeente samen met andere (regionale of vergelijkbare) gemeenten bij het ontwikkelen van beleid dat de participatie kan vergroten?**

De gemeente werkt op verschillende beleidsfronten samen met andere gemeenten, zoals:

- Op H6 (Haaglanden: Zoetermeer, Pijnacker Nootdorp, Wassenaar Voorschoten, Voorburg Leidschendam en Lansingerland) niveau wordt er samengewerkt bij inkoop en (door) ontwikkeling Begeleiding en Dagbesteding (Wmo);
- Op GRJR regio Rijnmond niveau wordt er samengewerkt bij inkoop en (door) ontwikkeling van Jeugdzorg. Zowel lokaal als regionaal;
- Samen met de gemeente die onderdeel zijn van CJG Rijnmond werken we aan beleid waardoor juist kwetsbare inwoners extra aandacht hebben bij de jeugdgezondheidszorg;
- Samen wordt er gewerkt met de gemeente Pijnacker Nooddorp bij inkoop en (door) ontwikkeling van hulp bij het huishouden;
- Op regio Rotterdam Rijnmond niveau wordt er samengewerkt bij inkoop en (door) ontwikkeling van beschermd wonen en maatschappelijke opvang;
- Op het gebied van participatie en inburgering wordt er samengewerkt met Pijnacker-Nootdorp en Zoetermeer als het gaat om de arbeidsmarktregio.
- Samenwerking met 3B Wonen, Fundis, Laurens en zorgverzekeraar DWS voor de realisatie van woon-zorg complexen.

1.4. Participatie

De gemeente draagt zorg voor de voorwaarden voor integratie en deelname van mensen met een beperking, LHBTIQA+-personen, mensen die een andere taal dan Nederlands spreken of mensen die analfabeet zijn, en mensen van verschillende etnische en religieuze achtergronden aan educatieve, sociaal-culturele activiteiten, sport en recreatie.

1. **Stimuleert en faciliteert de gemeente verenigingen, netwerken en aanbieders van voorzieningen om hun activiteiten toegankelijk te maken voor mensen met een beperking, LHBTIQA+-personen, mensen die een andere taal dan Nederlands spreken of mensen die analfabeet zijn, en mensen van verschillende etnische en religieuze achtergronden?**

Zie antwoord op vraag 3 bij hoofdstuk 1.1.

2. Stimuleert de gemeente de participatie van mensen met een beperking, LHBTIQA+-personen, mensen die een andere taal dan Nederlands spreken of mensen die analfabeet zijn, en mensen van verschillende etnische en religieuze achtergronden in hun directe woonomgeving?

De gemeente stimuleert de participatie in mensen hun directe woonomgeving, zoals:

- Het verstrekken van vervoersvoorzieningen. Gedacht moet worden aan een collectieve vervoerspas voor de regiotaxi, een scootmobiel en/of een driewielfiets;
- Mobilitheek: een regionaal initiatief (regio Haaglanden) waarbij mensen met een lichamelijke beperking sporthulpmiddelen kunnen lenen om een sport uit te proberen voordat zij iets geavanceerderds aanschaffen of via de Wmo aanvragen;
- We subsidiëren Sport MEE (onderdeel van stichting MEE) om inwoners op individueel niveau te begeleiden naar sport/beweging;
- Sportcoach kwetsbare doelgroepen (Lansingerland Beweegt): deze sportcoach richt zich op de kwetsbare doelgroepen (in de breedste zin van het woord). Deze coach zet zich in voor het ontwikkelen en uitbreiden van passend sport- en beweegaanbod voor verschillende doelgroepen, waaronder mensen met een beperking;
- 3b Bus. Betreft een voorliggende collectieve vervoersvoorziening gerund door vrijwilligers en betaald door de lokale ondernemers. Zij vervoeren 50-plussers voor de dagelijkse vervoersbehoefte.

Op dit moment wordt de motie gratis OV voor ouderen (67+) uitgewerkt. Er wordt onderzocht of en zo ja in welke vorm en tegen welke voorwaarden dit kan plaatsvinden.

3. Werkte de gemeente daarin samen met zorgaanbieders?

De gemeente werkt samen met zorgaanbieders (voorliggende voorzieningen en maatwerkvoorzieningen) en welzijnswerk. Het is erop gericht om inwoners te kunnen laten participeren in de samenleving. Zo wordt hetgeen ingekocht/gesubsidieerd ook afgestemd/doorontwikkeld met zorgaanbieders op basis van de behoefte vanuit de samenleving. Dit blijft bij inkoop/subsidie een doorlopend aandachtspunt.

4. Stimuleert de gemeente dat zorgaanbieders daarbij samenwerken met informele partijen (vrijwilligers, burgerinitiatieven) in de woonomgeving?

De gemeente stimuleert het samenwerken met informele partijen via Welzijn Lansingerland. Denk hierbij aan: Samen doen spreekuur, Kom erbij Lansingerland en Samen Lansingerland.

Daarnaast worden met de zorgaanbieders die de maatwerkvoorziening begeleiding en dagbesteding leveren gestimuleerd om actief vrijwilligers en mantelzorgers te betrekken bij de ondersteuning die geleverd wordt.

1.5. Veiligheid

De gemeente moet zorgen dat de veiligheid van mensen met een beperking, LHBTIQA+-personen, mensen die een andere taal dan Nederlands spreken of mensen die analfabeet zijn, en mensen van verschillende etnische en religieuze achtergronden gewaarborgd is in de eigen woonomgeving en in openbare ruimten en gebouwen.

1. Houdt de gemeente in de ontwikkeling en aanpassing van de infrastructuur rekening met de veiligheid voor mensen met een beperking, LHBTIQA+-personen, mensen die een andere taal dan Nederlands spreken of mensen die analfabeet zijn, en mensen van verschillende etnische en religieuze achtergronden? Denk aan verlichting, stoepranden, verkeersmaatregelen et cetera.

De gemeente houdt bij de ontwikkeling en aanpassing van de infrastructuur en gebouwde omgeving standaard rekening met de veiligheid voor mensen met een beperking, bijvoorbeeld bij de aanleg van een voetpad, stoepranden, verkeersmaatregelen, verlichting, etc. Bij de aanleg van een voetpad en stoeprand wordt er rekening gehouden met de breedte van het voetpad voor rolstoelgebruikers en dat er oversteekplaatsen zijn waarbij niveau stoep en weg op gelijke hoogte zijn en dat er looplijnen zijn voor slechtzienden. Dit alles gebeurt volgens landelijke richtlijnen.

2. Houden hulpdiensten bij ontruimings- en rampenplannen rekening met mensen met een lichamelijke, zintuiglijke, verstandelijke of psychische beperking? En weten zij hoe te handelen bij calamiteiten.

Hulpdiensten maar ook zorginstellingen houden rekening bij ontruimings- en rampenplannen met mensen met een beperking. De wijze waarop ze daar rekening mee houden is per persoon verschillend. Daar zijn ze op getraind. Al is het eerste uitgangspunt het voorkomen van een levensbedreigende situatie ongeacht de kenmerken van de persoon.

3. Heeft de gemeente maatregelen genomen om uitbuiting, geweld en misbruik van mensen met een beperking, LHBTIQA+-personen, mensen die een andere taal dan Nederlands spreken of mensen die analfabeet zijn, en mensen van verschillende etnische en religieuze achtergronden te voorkomen?

De gemeente heeft de volgende maatregelen genomen om uitbuiting, geweld en misbruik van inwoners (en dus ook van deze doelgroep) te voorkomen door:

- Alle hulpverleners/vrijwilligers die ingezet worden moeten over een verklaring omtrent goed gedrag (VOG) beschikken. Dit is een belangrijke eis die meegenomen wordt bij het inkoop/subsidie traject;
- Signalen/meldingen van uitbuiting, geweld en misbruik door hulpverlener te laten melden bij de GGD Haaglanden. Zij zijn verantwoordelijk voor het toezicht op kwaliteit;
- Zorgcoördinatiepunt (samen met de regio Rotterdam) voor mensenhandel. Daar kunnen meldingen gedaan worden als het gaat over vraagstukken die bij mensenhandel kunnen spelen zoals: prostitutie, arbeidsuitbuiting en criminaliteit;
- Trainingen te geven aan mantelzorgers door het Mantelzorgpunt in verband met “ontspoorde mantelzorg”. Doel van de training is het op tijd signaleren van overbelaste mantelzorgers,

het signaleren van (dreigende) fysieke mishandeling en of financiële uitbuiting van de zorgbehoevende;

- Onlineprogramma Steek jij je hand uit. Dit is een onlineprogramma voor het voortgezet onderwijs om voor jongeren weerbaarder te maken tegen ondermijning;
- Programma Kapot Sterk. Dit is een programma voor basisschoolleerlingen uit groep 8. Ook hier is het doel om hen weerbaarder maken. Dit is een fysieke les;
- In het beleid voor de huisvesting van arbeidsmigranten is opgenomen dat voor nieuwe huisvestingsinitiatieven in Lansingerland de verhuurder het SNF-keurmerk dient te hebben. Hiermee wordt de leefbaarheid in de huisvesting voor de werknemers beter gegarandeerd. Dit is overigens een bijzondere doelgroep, maar niet specifiek een doelgroep van mensen met een beperking.

4. Bestaat er een systeem waar mensen terecht kunnen met signalen over financiële uitbuiting en weten betrokkenen vervolgens hoe te handelen?

Zie antwoord op vraag 3 bij hoofdstuk 1.5.

2. Wmo

2.1. Voorzieningen

Burgers, die niet op eigen kracht kunnen deelnemen aan de samenleving, kunnen een beroep doen op voorzieningen die hen ondersteunen bij participatie en versterking van zelfredzaamheid.

1. Is bij mensen met een beperking, LHBTIQA+-personen, mensen die een andere taal dan Nederlands spreken of mensen die analfabeet zijn, en mensen van verschillende etnische en religieuze achtergronden bekend of en hoe ze een beroep kunnen doen op Wmo-voorzieningen?

Wij hebben de toegang tot vrij toegankelijke en maatwerkvoorzieningen georganiseerd met onze lokale ketenpartners. Hier kunnen inwoners terecht met al hun hulpvragen.

Informatie over Wmo voorzieningen is te verkrijgen door middel van een gesprek met een ambtenaar, onze partners in de toegang, via de website van de gemeente, via folders en via een Wmo krant die onder alle inwoners van de gemeente is verspreid. Uit het cliënttevredenheidsonderzoek blijkt dat veel inwoners weten hoe en waar ze terecht kunnen met hun vraag over hulp en ondersteuning.

2. Heeft de gemeente bij het keukentafelgesprek specifiek aandacht voor niet-zichtbare beperkingen van de aanvrager (laaggeletterdheid, verstandelijke beperkingen, anderstaligen).

Het merendeel van de inwoners die we spreken tijdens een keukentafelgesprek naar aanleiding van een melding zijn in staat om de melding zelf toe te lichten. Ondanks dat stimuleert de gemeente inwoners iemand mee te nemen naar het keukentafelgesprek. Denk aan onafhankelijke cliëntondersteuning vanuit MEE.

Er zijn situaties wanneer de inwoner geen toelichting kan geven in het keukentafelgesprek. Denk onder andere aan jonge kinderen, anderstaligen, een inwoner met een verstandelijke beperking, een dementerende maar ook een inwoner met psychische klachten. In de meeste gevallen wordt het gesprek dan gevoerd door een ouder, familielid, vriend of een belangenvertegenwoordiger. Mocht die er niet zijn kan er een onafhankelijke cliëntondersteuning bij het gesprek aansluiten. Wanneer er sprake is van o.a. een taalbarrière kan er een tolk ingeschakeld worden.

3. Zijn de medewerkers die de keukentafelgesprekken voeren specifiek getraind in vraagverheldering?

Ja, alle medewerkers in de toegang (gemeentelijk en niet gemeentelijk) zijn getraind in vraagverheldering. De toegang tot een maatwerkvoorziening tot ondersteuning of een voorziening is binnen de gemeente Lansingerland bij meerdere partijen belegd. In het voorliggende veld zijn actief Kwadraad, Welzijn Lansingerland, CJG en als MEE. De ondersteuning die door deze partijen wordt gegeven is vaak kortdurend. Wanneer er langdurige ondersteuning nodig is, dient er een maatwerkvoorziening verstrekt te worden door de gemeente. In ieder geval zijn zowel de

medewerkers van de gemeente als van Kwadraad, Welzijn Lansingerland, CJG en MEE getraind in vraagverheldering waarbij de zichtbare en niet zichtbare beperkingen aanbod komen. Indien nodig kan er medische informatie opgevraagd worden en hulp ingeschakeld worden van een tolk.

4. Stimuleert de gemeente het gebruik van technologische hulpmiddelen die kunnen bijdragen aan een grotere zelfredzaamheid (voorlichting, instructie)?

De gemeente stimuleert het gebruik van technische hulpmiddelen die (kunnen) bijdragen aan de zelfredzaamheid van mensen en biedt hierbij instructie en voorlichting. De gemeente heeft dit geregeld via de aanbieder Medipoint. Eventuele trainingen om van de technische hulpmiddelen gebruik te kunnen maken kunnen ook gegeven worden. Denk daarbij aan het gebruik van een scootmobiel, elektrische rolstoel en domotica.

In de corona periode was het niet mogelijk om elkaar bij begeleidingstrajecten fysiek te treffen. Om toch begeleiding te geven is er veel gedaan via online sessies. De ervaring leert dat een deel van de begeleiding ook nu nog online gegeven kan worden. Uiteraard moet dit passen bij de cliënt en het type begeleiding. De wijze waarop dit structureel vorm gegeven kan worden, wordt in samenspraak met de zorgaanbieders gedaan.

5. Staat in het programma van eisen voor nieuwe woningbouw dat nieuwe woningen levensloopbestendig (of aanpasbaar) opgeleverd moeten worden?

Op basis van de Woonvisie komen er plannen voor het bouwen van 40% gelijkvloerse woningen voor alle doelgroepen die hier behoefte aan hebben. Denk hierbij aan ouderen of mensen met een beperking. Daarnaast is vastgelegd dat het streven is circa 5% van de woningbouw te realiseren voor woonzorgdoelgroepen in speciaal ontwikkelde woonzorgvoorzieningen voor kwetsbare jongvolwassenen met een lichamelijke en/of verstandelijke beperking, inwoners met GGZ-problematiek en ouderen die door hun beperking niet meer zelfstandig thuis kunnen wonen. Tenslotte is vastgelegd dat alle bouwinitiatieven voor deze doelgroepen worden getoetst aan Woonkeur module 4, wonen en zorg.

Verder is geregeld dat huurders van 3B-wonen die willen verhuizen naar een kleinere woning hiervoor hulp kunnen krijgen van de doorstroommakelaar.

6. Kunnen inwoners indien nodig ruimere voorzieningen aanvragen voor sociale participatie (bijvoorbeeld voor sportbeoefening)?

Sportvoorzieningen op grond van de Wmo kunnen als maatwerkvoorzieningen worden toegekend. Mocht een inwoner een voorziening willen uitproberen voordat het aangeschaft/aangevraagd wordt bij de Wmo kunnen ze de middelen uitproberen in de Mobilitheek. Dit is een regionaal initiatief in de regio Haaglanden. Daarnaast organiseert het lokale veld tal van activiteiten, waaronder sportactiviteiten, waar mensen met een beperking (van welke aard dan ook) elkaar kunnen ontmoeten en sociale contacten kunnen opbouwen.

Voor mensen met een smalle beurs is er een fonds voor kinderen en voor volwassenen (pilot loopt momenteel) om hun deelname aan sport- en cultuuractiviteiten te bevorderen, het Jeugdfonds Sport en Cultuur en het Volwassenenfonds Sport en Cultuur.

2.2. Vervoer

Het aanbod van mobiliteitsondersteuning dient gericht te zijn op het versterken van de zelfredzaamheid en participatie.

1. Zijn belangrijke bestemmingen (winkels, ziekenhuis, onderwijs en andere voorzieningen) voor alle bewoners, ongeacht de eventuele beperkingen, goed bereikbaar?

De belangrijkste culturele, sport, welzijns- en zorgvoorzieningen zijn binnen de gemeente Lansingerland goed bereikbaar.

De gemeente streeft ernaar dat iedereen gebruik kan maken van het regulier openbaar vervoer, dus ook mensen met een beperking, LHBTIQA+-personen, mensen die een andere taal dan Nederlands spreken of mensen die analfabeet zijn, en mensen van verschillende etnische en religieuze achtergronden. Om dit mogelijk te maken zijn bijvoorbeeld bushaltes rolstoelgeschikt gemaakt, krijgen ouderen les in het gebruik van de OV-chipkaart en worden leerlingen met een handicap of een gedragsprobleem die train- en leerbaar zijn gekoppeld aan maatje om te leren reizen met het regulier openbaar vervoer. Wanneer men geen gebruik kan maken van het regulier openbaar vervoer of de fiets dan heeft de gemeente de verantwoordelijkheid door onder andere vervoerders te contracteren voor het leerlingenvervoer, sociaal vervoer en vervoer richting de dagbesteding.

In de Mobiliteitsvisie staat dat fijnmazige ontsluiting gerealiseerd dient te gaan worden met vraaggestuurd kleinschalig vervoer. Vrijwilligersinitiatieven als Buurtbus en 3B-bus en de Regiotaxi zijn hier voorbeelden van. Ontwikkeling van dergelijke initiatieven kan gezocht worden via de OV-concessie, particuliere initiatieven, ondernemers of vanuit de overheid.

2. Speelt de gemeente een actieve rol in het toegankelijk maken van het openbaar vervoer?

Alle bussen en bushaltes zijn toegankelijk gemaakt voor rolstoelers. Daarnaast is de reisinformatie visueel en auditief beschikbaar.

3. Biedt de gemeente begeleiding in het gebruik van het openbaar vervoer?

De gemeente biedt geen specifieke begeleiding aan voor het gebruik van het reguliere openbaar vervoer. In het gecontracteerde doelgroepenvervoer bestaat de mogelijkheid om een begeleider gratis mee te laten reizen. Hiervoor moeten wel aantoonbare medische gronden zijn. Mocht de medische noodzaak ontbreken dan kan er altijd iemand mee rijden tegen het regulier openbaar tarief.

Via de stichting MEE op weg wordt voornamelijk aan jongeren geleerd om gebruik te maken van het regulier openbaar vervoer. Hierbij gaat het om jongeren die nu gebruik maken van het doelgroepen vervoer naar school of vervoer naar een behandeling maar waarvan de inschatting is dat ze onder

begeleiding het zelfstandig gebruik van het regulier openbaar vervoer kunnen leren. Zie ook het antwoord bij vraag 1 van hoofdstuk 2.2.

4. Houdt de gemeente een klanttevredenheidsonderzoek voor gebruikers van (A)OV?

Naast het jaarlijks verplichte klanttevredenheidsonderzoek van de gemeente onder Wmo gebruikers voeren ook gecontracteerde vervoerders voor het doelgroepen vervoer een tevredenheidsonderzoek uit.

5. Maakt de gemeente aanpassingen mogelijk aan reeds bestaande persoonlijke vervoersmiddelen?

Vervoersmiddelen (denk aan een rolstoel, scootmobiel en of een driewiel fiets) kunnen individueel aangepast worden als daar een medische noodzaak voor bestaat. Denk aan een hulpmotor op een driewiel fiets en voetgasbediening op een scootmobiel in plaats van handbediening. De kaders hiervoor zijn opgenomen in de verordening en de nadere regels sociaal domein.

2.3. Activiteiten en diensten

De gemeente staat garant voor de beschikbaarheid van doeltreffende zorg en ondersteuning voor mensen met een beperking, LHBTIQA+-personen, mensen die een andere taal dan Nederlands spreken of mensen die analfabeet zijn, en mensen van verschillende etnische en religieuze achtergronden.

1. Bewaakt de gemeente dat er voldoende dekking en diversiteit is aan zorgvoorzieningen?

De gemeente biedt geen zorg maar ondersteuning. Zorg wordt verleend uit de zorgverzekeringswet en de wet langdurige zorg. Als het gaat om ondersteuning streeft de gemeente naar een voldoende dekkend en divers pakket aan voorzieningen. Dit doet de gemeente door het gebruik van ondersteuning te monitoren. Daarnaast door input op te halen bij inwoners, zorgaanbieders en de toegang over en voor de inkoop van diensten en voorzieningen. Meer over het voorzieningenaanbod binnen de gemeente is terug te vinden op de sociale kaart van de gemeente Lansingerland.

Vanwege complexere vraagstukken is de inzet van bemoeizorg steeds meer nodig. Het inzetten van bemoeizorg gebeurt nu op incidenteel niveau en wordt ad hoc ingekocht. Het streven is om dit structureel te gaan regelen en in te kopen. Bemoeizorg is een vorm van begeleiding.

Binnen de gemeente Lansingerland kunnen inwoners met dementie gebruik maken van een dagbesteding die specifiek hierop is ingericht. Deze dagbesteding wordt bezocht door verschillende leeftijdsgroepen. Er wordt nu onderzocht of er specifiek voor jong dementerenden een dagbesteding moet komen. Mensen met dementie op jonge leeftijd vragen namelijk om een andere vorm van zorg en voorzieningen dan ouderen met dementie.

Tenslotte zijn er wachtlijsten voor ondersteuning/hulp. De wachtlijsten worden om meerdere redenen veroorzaakt maar de voornaamste reden nu is vanwege het personeelstekort waar zorgaanbieders (zowel jeugd als Wmo) mee te maken hebben. In overleg met de zorgaanbieders wordt er alles aangedaan om de wachtlijsten terug te dringen.

2. Stimuleert de gemeente de inzet van informele zorg ten behoeve van de participatie van mensen met een beperking, LHBTIQA+-personen, mensen die een andere taal dan Nederlands

spreeken of mensen die analfabeet zijn, en mensen van verschillende etnische en religieuze achtergronden?

Als inwoners gebruik maken van een voorziening op grond van de Jeugdwet, Wmo en of Participatiewet wordt de inzet van informele zorg daar waar mogelijk gestimuleerd.

Vanuit het Mantelzorgsteunpunt is er een breed aanbod om mantelzorgers te ondersteunen bij de zorg voor mensen met een beperking. Dit aanbod geldt ook voor de groep vrijwilligers die mensen met een beperking ondersteunen.

Voor de leeftijdsgroep 8+ tot en met 24 jaar wordt in samenwerking met Welzijn Lansingerland een Funmiddag Jonge Mantelzorgers 8+ georganiseerd. Dit is een groep van 8 t/m 24 jaar die opgroeien met een familielid dat chronisch ziek of gehandicapt is of een psychische aandoening heeft.

3. Zorgt de gemeente voor ondersteuning van mantelzorgers en biedt zij respijtzorg?

Voor mantelzorgers die overbelast dreigen te raken biedt de gemeente de dienst begeleiding mantelzorg. Het betreft een maatwerkvoorziening. De zorgvrager wordt op frequente basis ondersteund door een begeleider zodat de ondersteuning aan de hulpvrager geboden kan blijven worden. De mantelzorger heeft op dat moment tijd voor zichzelf. Zoals hierboven genoemd is er daarnaast het Mantelzorgsteunpunt.

Naast de dienst begeleiding mantelzorg kan er vanuit de Jeugdwet en Wmo ook respijtzorg ingezet worden. Respijtzorg biedt mantelzorgers de mogelijkheid hun zorgtaken tijdelijk aan een ander over te dragen. Vanwege corona heeft deze vorm van respijtzorg langere tijd stilgelegen. Het doel is om dit weer te gaan hervatten.

Tenslotte kan er vanuit participatie een ontheffing gegeven worden voor arbeidsinschakeling als diegene onder andere mantelzorgondersteuning verleent.

4. Stimuleert de gemeente actief initiatieven die de sociale samenhang en wederzijds hulp in de wijk bevorderen?

De gemeente stimuleert actief initiatieven ten aanzien van sociale samenhang. Dit wordt gefaciliteerd via het maatschappelijk werk van Kwadraad en Welzijn Lansingerland. Gedacht moet worden aan buurtgericht werken in Berkel Noord. Een activiteit die daar is opgezet is samen eten maar ook elkaar ontmoeten in Huize Sint Petrus. In overleg met Welzijn Lansingerland wordt er gekeken of dit uitgebreid kan worden naar andere wijken.

5. Stimuleert de gemeente vrijwillige inzet van mensen met een beperking, LHBTIQA+-personen, mensen die een andere taal dan Nederlands spreken of mensen die analfabeet zijn, en mensen van verschillende etnische en religieuze achtergronden?

Het Vrijwilligersinformatiepunt (VIP) ondersteunt in opdracht van de gemeente iedereen die vrijwilligerswerk wil doen ongeacht persoonlijke kenmerken zoals het wel of niet hebben van een beperking. Het VIP kan advies op maat uitbrengen aan mensen met een beperking welk soort vrijwilligerswerk passend voor hun kan zijn. Vanuit sociale zaken worden mensen wel extra

geactiveerd tot vrijwilligerswerk. Tot deze groep behoren steeds vaker mensen met een fysieke of psychiatrische beperking.

6. Biedt de gemeente voldoende mogelijkheden voor dagbesteding voor mensen met een beperking, in aansluiting op eigen interesses en mogelijkheden en zo mogelijk in de eigen woonomgeving?

Binnen de gemeente Lansingerland is dagbesteding als volgt georganiseerd:

1. In het voorliggende veld is er een vrij toegankelijke dagbesteding. Betreft een dagbesteding voor met name ouderen met een beperking. Dit is in elke kern aanwezig.
2. Er is ook dagbesteding via geïndiceerde zorg. Om hier gebruik van te maken is een beschikking van de gemeente nodig. Dit geldt voor zowel Jeugd als Wmo. Deze dagbestedingslocaties liggen zowel binnen de gemeentegrenzen als daarbuiten. De gemeente is qua inwoneraantal niet groot genoeg om dit allemaal binnen de eigen gemeentegrenzen zelf te organiseren.

3. Jeugd

3.1. Ondersteuning

De gemeente is verantwoordelijk voor de ondersteuning van jeugdigen, die op eigen kracht en met inzet van eigen netwerk onvoldoende in staat zijn tot dagelijkse levensverrichtingen. Ondersteuning is gericht op het versterken van structuur en regie over het eigen leven.

1. Is er een duidelijk en eenduidig loket voor vragen met betrekking tot ondersteuning voor ouders, jongeren en kinderen?

Gezinnen kunnen zich melden bij Team Jeugd. Team Jeugd bestaat uit professionals van CJG en jeugdconsulenten van de gemeente. Daar kunnen ouders terecht met alle vragen over opvoeden en opgroeien in Lansingerland. Zowel lichte hulpvragen als zware hulpvragen kunnen daar worden gesteld.

Jongeren kunnen zich daarnaast melden bij Jeugd- en Jongerenwerk. Zij kunnen daar zonder afspraak naar binnenlopen of online contact zoeken via hun website of via Instagram. Het aanbod van het Jeugd- en Jongerenwerk gaat meer onder de aandacht gebracht worden bij alle inwoners van de gemeente Lansingerland. Het aanbod is nu onvoldoende zichtbaar.

2. Zijn er afdoende doorverwijsmogelijkheden naar gespecialiseerde ondersteuning?

Team Jeugd kan doorverwijzen naar allerlei specialistische voorzieningen. Er wordt altijd naar een passende voorziening gezocht. Er zijn wachtlijsten voor bepaalde vormen van specialistische ondersteuning. Dit is een landelijk probleem. Maar voor jeugdigen op de wachtlijst bieden wij wel wachtlijstondersteuning. Zo hebben we overbruggingszorg. Hierbij krijgen jongeren die op de wachtlijst staan voor specialistische jeugdhulp en waarbij de nood echt hoog is, overbruggingszorg gedurende de tijd dat ze op de wachtlijst staan. Dit om ervoor te zorgen dat de jeugdige stabiliseert en dat ouders ontlast worden.

Daarnaast is er wachtlijstcoaching via De Jonge Krijger en het Jeugd- en Jongerenwerk. Hierbij wordt het systeem (ouder(s)/verzorger(s)) betrokken. Er wordt ingezet op stabiliseren en de jongeren met praktische vragen vooruithelpen. Ook kunnen de jongeren op deze manier hun sociale netwerk vergroten.

Tenslotte is er stichting Zacht in je Kracht. Zij zetten in op mentale en fysieke elementen (zoals ademcoaching, therapeutisch hardlopen), waardoor jongeren zich beter gaan voelen. Het is een 12 weken traject, waarbij met 6 thema's wordt gewerkt. Het is een preventief traject, we willen hiermee voorkomen dat jongeren op onze wachtlijst voor een intake komen óf dat ze op de wachtlijst voor jeugdhulp komen.

3. Is in de aanpak van wijken door de gemeente expliciet aandacht voor kinderen, tieners en jongeren met een beperking, LHBTIQA+-personen, jeugdigen die een andere taal dan

Nederlands spreken of mensen die analfabeet zijn, en jeugdigen van verschillende etnische en religieuze achtergronden?

Wij werken niet met een wijkgerichte aanpak. Maar in het jeugdbeleid is wel expliciet aandacht voor jeugdigen met een beperking.

4. Heeft de gemeente speelbeleid met aandacht voor kinderen, tieners en jongeren met een beperking?

Op dit moment heeft de gemeente geen actueel speelbeleid. Wij stellen hiervoor in 2023 een plan op waarin ook de beweegvriendelijke openbare ruimte wordt meegenomen.

5. Heeft de gemeente in haar beleid specifiek aandacht voor ouders met een beperking, LHBTIQA+-ouders, ouders die een andere taal dan Nederlands spreken of ouders die analfabeet zijn, en ouders van verschillende etnische en religieuze achtergronden?

De gemeente heeft hier aandacht voor. Bijvoorbeeld door middel van onafhankelijke cliëntondersteuning en de inzet van Stichting MEE, Stichting VTV, SchoolmaatjesONS en Humanitas.

6. Heeft de gemeente aandacht voor continuïteit van benodigde hulp en ondersteuning bij het bereiken van de achttienjarige leeftijd?

Na overleg tussen het team Jeugd en Wmo team kan de indicatie die afgegeven is voor een jeugdige verlengd worden wanneer de 18-jarige leeftijd is bereikt. Dit is verlengde jeugdhulp die tot maximaal de leeftijd van 23 jaar is bereikt afgegeven kan worden. Deze verlengde jeugdhulp wordt afgegeven als de hulp nog nodig is en niet door een andere Wet geleverd kan worden of omdat de behandeling nog doorloopt.

Daarnaast krijgen jongeren als ze 18 jaar worden een brief en een flyer. Daarin staat uitgelegd hoe zij hun zaken moeten regelen als zij 18 jaar worden. Bijvoorbeeld hoe ze een zorgverzekering moeten aanvragen.

3.2. Beleid

De gemeente dient de belangen van jeugdigen in alle fasen van beleidsvorming mee te wegen.

1. Stelt de gemeente haar jeugdbeleid op in samenspraak met professionals en vertegenwoordigers van de doelgroep van jeugdigen?

Ja, dit doen wij niet alleen bij jeugd maar sociaal domein breed. Binnen het sociaal domein is onder andere de adviesraad sociaal domein een gesprekspartner. Daarnaast is er veel contact met lokale en regionale jeugdorganisaties. De organisaties geven signalen door, bijvoorbeeld over wat er nog nodig is en wat goed werkt. Die input nemen wij onder andere mee in onze beleidsontwikkeling en in onze inkooptrajecten.

2. Zorgt de gemeente voor monitoring, regelmatige evaluatie en aanpassing van haar jeugdhulpbeleid?

Gedurende het jaar monitoren wij het beleid met de jaarrapportage en drie rapportages verspreid over het jaar. Daarnaast ontvangt de gemeente van de jeugdhulporganisaties cliënttevredenheidsonderzoeken en kwartaal- of jaarrapportages.

3. Betreft de gemeente systematisch de ervaringen van ouders en jeugdigen voor monitoring, evaluatie en aanpassing van beleid?

Via cliënttevredenheidsonderzoeken monitoren wij de ervaringen van ouders en jeugdigen. Bij beleidsvorming wordt nu de adviesraad sociaal domein betrokken. Het is echter de wens om ouders en/of jeugdigen nog meer bij beleidsvorming te betrekken, bijvoorbeeld door jongerenparticipatie of diepte-interviews met ouders.

4. Neemt de gemeente specifieke maatregelen om de samenwerking tussen de jeugdreclassering, jeugdzorg en onderwijs te coördineren?

Ja, dit is een belangrijk aandachtspunt bij inkoop. Daarnaast ontmoeten de jeugdzorg, jeugdreclassering en onderwijs elkaar op diverse overleggen in verschillende settings. De gemeente neemt hierin specifieke maatregelen om de samenwerking te coördineren.

3.3. Passend onderwijs

De gemeente waarborgt gelijke onderwijskansen voor alle kinderen, jongeren en volwassenen. Zij ziet toe op de handhaving van de wet passend onderwijs, die scholen verantwoordelijk maakt voor het vinden van een geschikte onderwijsplaats voor elke ingeschreven leerling, ondanks eventuele beperkingen.

1. Is er voor alle leerplichtige leerlingen een passend onderwijsaanbod?

Er is voor alle leerlingen in de regio een passend onderwijsaanbod. Het doel is echter wel dat kinderen zo veel mogelijk deelnemen aan het regulier onderwijs. Om dit te bewerkstelligen zijn er verschillende projecten op het gebied van onderwijs en zorg, bijvoorbeeld passend onderwijs/ ondersteuningsplannen, Jeugdcoach op School (JOS) en prismaklas voor hoogbegaafden. Met deze projecten moeten kinderen met een achterstand of beperking zo veel als mogelijk deel kunnen nemen aan het regulier onderwijs.

Basisscholen in primair onderwijs ontvangen geld vanuit de NPO gelden voor leesbevordering en taalondersteuning (NT2). Daarnaast ontvangt de bibliotheek middelen voor het tegengaan van taalachterstanden.

Tenslotte zorgen we gemeente breed voor een aanbod voor- en vroegschoolse educatie om het risico op taalachterstand te verminderen.

2. **Stimuleert de gemeente onderwijsinstellingen om aandacht te hebben voor leerlingen en studenten met een beperking, LHBTIQA+-studenten, studenten die een andere taal dan Nederlands spreken of studenten die analfabeet zijn, en studenten van verschillende etnische en religieuze achtergronden?**

De gemeente heeft weinig invloed op de aandacht die onderwijsinstellingen hebben voor kinderen uit deze doelgroep. Indien nodig kan de gemeente wel meedenken en eventueel te faciliteren op individuele basis.

3. **Neemt de gemeente expliciete maatregelen ter verbetering van toegankelijkheid van het onderwijs voor leerlingen, studenten, leerkrachten en bezoekers met een beperking, LHBTIQA+-personen, mensen die een andere taal dan Nederlands spreken of mensen die analfabeet zijn, en mensen van verschillende etnische en religieuze achtergronden door aanpassingen van gebouwen en inrichting?**

Zie vraag 7 bij hoofdstuk 1.1.

4. **Stimuleert de gemeente onderwijsinstellingen om rekening te houden met leerlingen, studenten en leerkrachten met een beperking, LHBTIQA+-personen, mensen die een andere taal dan Nederlands spreken of mensen die analfabeet zijn, en mensen van verschillende etnische en religieuze achtergronden bij de inrichting van het lesprogramma en de keuze van leermiddelen?**

Als gemeente hebben wij geen invloed op het lesprogramma. Hier is wel veel aandacht voor vanuit de samenwerkingsverbanden passend onderwijs.

5. **Wordt bij de bouw, onderhoud en toewijzing van de studentenhuysvesting gestreefd naar een bepaald percentage wooneenheden voor studenten met een beperking, LHBTIQA+-studenten, studenten die een andere taal dan Nederlands spreken of studenten die analfabeet zijn, en studenten van verschillende etnische en religieuze achtergronden?**

Dit is niet van toepassing want de gemeente Lansingerland heeft geen studentenhuysvesting.

4. Arbeid

De gemeente heeft de opdracht om mensen met afstand tot de arbeidsmarkt (tot voor kort aangewezen WWB, Wsw en Wajong) te ondersteunen bij de ontwikkeling van hun arbeidsvermogen en maatregelen te treffen om werk bij reguliere werkgevers te bevorderen en zo nodig beschutte werkplekken te creëren.

4.1. Arbeidsmarkt

De gemeente stimuleert de (regionale) arbeidsmarkt voor mensen met een beperking, LHBTIQA+-personen, mensen die een andere taal dan Nederlands spreken of mensen die analfabeet zijn, en mensen van verschillende etnische en religieuze achtergronden en treft maatregelen om werkgevers te stimuleren om werknemers uit deze doelgroepen in dienst te nemen en te houden.

1. Vervult de gemeente een voorbeeldfunctie wat betreft het percentage eigen werknemers met een beperking, LHBTIQA+-personen, mensen die een andere taal dan Nederlands spreken of mensen die analfabeet zijn, en mensen van verschillende etnische en religieuze achtergronden?

De gemeente heeft in het kader van de Wet banenafpraak diverse mensen in dienst met een beperking, bij de buitendienst en in de publiekshal. Dit zijn gecreëerde functies, omdat reguliere functies binnen de organisatie te complex zijn, is gebleken uit onderzoek. Ondanks dat daarmee 8 banen zijn gecreëerd, voldoen we nog niet aan het percentage uit de Wet banenafpraak.

Onze doelstelling is om de komende jaren meer banen te creëren. Bij in- en externe ontwikkelingen blijven we oog houden voor het creëren van banen in het kader van de Wet banenafpraak. Kansrijke ontwikkelingen hiervoor zien we in het in eigen beheer nemen van het afvalbrengstation en beheerde fietsenstallingen.

2. Is in het gemeentelijk personeelsbeleid expliciet aandacht voor het in dienst nemen en houden van personeel met een beperking, LHBTIQA+-personen, mensen die een andere taal dan Nederlands spreken of mensen die analfabeet zijn, en mensen van verschillende etnische en religieuze achtergronden?

In de ontwikkeling van onze recentelijk gelanceerde website werkenvoorlansingerland, heeft digitale toegankelijkheid een belangrijke rol gespeeld. Daarmee dragen we uit dat we niemand willen uitsluiten bij de invulling van onze vacatures.

Verder bieden wij medewerkers uitgebreide (arbo)voorzieningen aan om hun werk goed te kunnen doen. Omdat beperkingen zich in allerlei vormen voordoen kijken we hier naar de behoefte van de individuele medewerker.

3. Wanneer medewerkers van de gemeente belast zijn met zorgtaken, werkt de gemeente dan mee aan het vinden van een passende combinatie tussen werk en privé?

Wanneer een medewerker moeilijkheden ervaart in de werk-privé balans wordt in gesprek met de leidinggevende gezocht naar passende mogelijkheden voor de specifieke situatie van de medewerker. Onze flexibele werktijden en het hybride werken bieden hiervoor standaard mogelijkheden. Ook kan gebruik gemaakt worden van zorgverlof wanneer de situatie dat vraagt.

- 4. Heerst binnen de gemeente een cultuur waarin mensen met een beperking, LHBTIQA+-personen, mensen die een andere taal dan Nederlands spreken of mensen die analfabeet zijn, en mensen van verschillende etnische en religieuze achtergronden zich welkom voelen en worden aangemoedigd te komen werken?**

In zijn algemeenheid blijkt uit introductietrajecten dat er sprake is van een open cultuur waarin nieuwe collega's zich welkom voelen.

- 5. Stimuleert de gemeente dat werkgevers arbeidsplaatsen beschikbaar stellen voor mensen met een beperking, met aantoonbare resultaten?**

Social return on investment (SRoI) is een uitvoeringsvoorwaarde bij gemeentelijke inkoop. Opdrachtnemers zetten in beginsel 5% van de aanneemsom, afhankelijk van de aard van de opdracht, in voor social return in de vorm van arbeidsplaatsen voor mensen met een beperking. Voorbeelden:

- Inhuurdesk (YIS) investeert per gewerkt uur €1,- aan SRoI
- Cateraar van het bedrijfsrestaurant werkt met mensen met afstand tot de arbeidsmarkt

Daarnaast wordt in de arbeidsmarktregio Zuid-Holland Centraal door gemeenten en UWV in het Werkgeversservicepunt samengewerkt aan het matchen van de juiste kandidaat met de vraag van werkgevers. De accountmanagers benaderen actief bedrijven over het in dienst nemen van een kandidaat met een afstand tot de arbeidsmarkt.

- 6. Draagt de gemeente zorgt voor het scheppen van arbeidsplaatsen met Beschut Werk?**

Ja, wij voorzien in beschutte werkplekken voor onze inwoners middels een contractuele overeenkomst met werkbedrijf de Binnenbaan in Zoetermeer. Vanaf 2023 gaan wij met lokale ondernemers aan de slag om ook lokaal beschut werkplekken te realiseren voor inwoners van Lansingerland.

4.2. Ondersteuning van mensen met een arbeidsbeperking

- 1. Neemt de gemeente verantwoordelijkheid voor het stimuleren en ondersteunen van mensen met een (arbeids)beperking, LHBTIQA+-personen, mensen die een andere taal dan Nederlands spreken of mensen die analfabeet zijn, en mensen van verschillende etnische en religieuze achtergronden bij het verwerven van een arbeidsplaats?**

Als gemeente zijn wij op grond van de Participatiewet verantwoordelijk om inwoners met een (arbeids)beperking deel te laten nemen aan de arbeidsmarkt. Het doel hiervan is om te zorgen dat ook mensen met een beperking deelnemen aan de arbeidsmarkt.

We maken er werk van om zoveel mogelijk inwoners duurzaam aan het werk te krijgen. We bieden maatwerk met een hulp- en ondersteuningsaanbod dat aansluit op de behoefte die volgt uit het motivatie- en vaardighedenprofiel van onze inwoners. We bieden diverse vormen van begeleiding bij re-integratie aan: werkacademie, werkfittrajecten, jobcoaching en werkervaringsplekken. De gemeente Lansingerland heeft begeleiding bij re-integratie voor statushouders apart ingekocht van de overige kandidaten. Gebleken is dat statushouders een andere aanpak nodig hebben als het gaat om begeleiding bij re-integratie. De obstakels waarmee zij te maken hebben op weg naar een baan zijn anders dan bij de overige kandidaten. Wij hebben hierdoor nu twee re-integratie partijen onder contract staan die gespecialiseerd zijn in de begeleiding van anderstaligen en cultuursensitiviteit.

2. **Heeft de gemeente met (welzijns)organisaties afspraken gemaakt om de sociale activering en participatie van mensen met een beperking, LHBTIQA+-personen, mensen die een andere taal dan Nederlands spreken of mensen die analfabeet zijn, en mensen van verschillende etnische en religieuze achtergronden te bevorderen op het gebied van educatie en vrijwillige inzet?**

Wat betreft de leerroutes die wij hebben ingekocht voor Inburgering, houdt de aanbieder rekening met lichamelijke of psychosociale problemen van deelnemers en organiseert zo nodig passende begeleiding. Verder bieden wij via een externe aanbieder trajecten aan voor Nederlandse taallessen voor niet-Nederlandssprekende ingezetenen, en Nederlanders met een taalachterstand. De leslocaties moeten voldoen aan de eis dat deze voor mensen met een beperking toegankelijk zijn.

3. **Voert de gemeente een jaarlijkse bestandsanalyse participatiewet uit waarbij expliciet ook gescreend wordt op het aantal mensen met een beperking, zodat hun passende toeleidingstrajecten aangeboden kunnen worden?**

Er vindt een doorlopende analyse plaats per cliënt wat zijn of haar vaardigheden zijn. Mensen met een beperking zijn dus in beeld bij de gemeente en krijgen indien nodig een passende toeleidingstraject aangeboden. Bij nieuwe bijstandsgerechtigden wordt dit standaard meegenomen in het intakegesprek.

5. Bijlage

5.1. Verklarende woordenlijst

Begrip	Definitie
Beperking	Het gaat om mensen met een (verstandelijke, motorische of zintuiglijke) stoornis, ouderen met beperkingen, chronisch zieken en mensen met een psychische aandoening. De omvang van deze groep is afhankelijk van de ernst van de beperkingen; meestal wordt een getal tussen 10 en 15 procent van de Nederlandse bevolking gehanteerd.
Eigen kracht	Dit verwijst naar de talenten en mogelijkheden van mensen om zelf oplossingen te vinden. Men geeft ruimte en aandacht aan de kwaliteiten en talenten van de mensen om deze kracht te benutten en te vergroten.
Eigen verantwoordelijkheid	Hier gaat het over wat men zelf mag of moet doen. De burger moet actief bedenken welke oplossingen en mogelijkheden er zijn en welke inspanningen hij zelf kan leveren om dit te realiseren. Zelf en binnen zijn netwerk.
Gelijke behandeling	Dit is een uitwerking van artikel 1 van de Grondwet. In de Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte (Wgbh/cz) is aangegeven dat de plicht tot gelijk behandelen en het verbod op het maken van onderscheid ook inhoudt, dat daar waar een nadelige positie dreigt, een redelijke aanpassing noodzakelijk kan zijn of beter nog deze nadelige positie moet worden voorkomen.
Inclusief beleid	'Inclusief beleid' is beleid, waarbij in alle fasen van de beleidscyclus rekening wordt gehouden met verschillen tussen mensen met en zonder beperkingen.
LHBTIQAA+	LHBTIQAA+ is een afkorting voor lesbische mensen, homoseksuele mensen, biseksuele mensen, trans mensen, intersekse mensen, queer mensen en asexuele mensen. De + staat voor andere variaties die niet vallen binnen de gebruikelijke definities van 'man' en 'vrouw' of niet heteroseksueel of cisgender zijn. Cisgender is iemand waarbij de genderidentiteit overeenkomt met het geboortegeslacht.
Mensen met een beperking	Het woord 'gehandicapt' wordt door velen als stigmatiserend ervaren. Liever spreekt men van mensen met een beperking.
Participatie	Deelnemen aan het maatschappelijk verkeer.
Voorziening	Aanbod van diensten of activiteiten dat toegankelijk is en gericht op het versterken van zelfredzaamheid en participatie, of op opvang.
Zelfredzaamheid	Iemand is zelfredzaam als hij zonder compenserende voorzieningen mee kan doen in de samenleving. Mensen die verminderd zelfredzaam zijn hebben recht op compenserende voorzieningen. Het doel van deze voorzieningen is om mensen zelfredzaam te maken.
Zelfregie	Het gaat hier om het organiseren en coördineren van het eigen leven. Het gaat dus niet om het zelf doen, maar over het zelf beslissen over het leven en eventuele ondersteuning daarbinnen.
Ziekten, stoornissen en beperkingen	Dit zijn kenmerken van personen. Iemand lijdt aan reuma (de ziekte), mist een been (de stoornis), heeft (mede) daardoor problemen met lopen en

	problemen om ergens te komen (beperkingen). Het doel van inclusief beleid is te bereiken dat de maatschappij geen onnodige drempels opwerpt; mensen met een ziekte, stoornis of beperking kunnen zo volwaardig in de samenleving participeren.
--	--